

Parlamentul României
Senat

***Comisia pentru constituționalitate,
libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor
Curții Europene a Drepturilor Omului***

Nr. LXVIII / 2264/05.10.2017

AVIZ

asupra Proiectului de lege privind vaccinarea persoanelor în România

Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, prin adresa nr. 2264 din 04 octombrie 2017, a fost sesizată de către Biroul permanent al Senatului, în vederea întocmirii **avizului asupra Proiectului de lege privind vaccinarea persoanelor în România (L216/2017)**

În ședința din **05 octombrie 2017**, Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, analizând propunerea legislativă, reține următoarele:

- Proiectul de lege are ca obiect reglementarea activității de vaccinare a copiilor și a adulților, pe durata vieții, în vederea prevenirii și limitării răspândirii bolilor transmisibile care pot fi prevenite prin vaccinarea populației, în România, garantând și promovând dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și stabilește implementarea

măsurilor profilactice necesare. Aceasta este aplicabilă atât cetățenilor români cât și cetățenilor străini și apatrizilor care locuiesc în România;

- Se dorește reglementarea unui mijloc de ocrotire a sănătății, profilaxia fiind unul dintre principiile fundamentale ale asigurării sănătății populației;
- Asigurarea dreptului la sănătate este consacrat de:

Constituția României la art. 34, privind Dreptul la ocrotirea sănătății:

“(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.”

Totodată, se invocă:

- **art. 22** *“Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică – Constituția României (1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.”;*
- **art. 26 alin. (2)** *”Persoana fizică are dreptul de a dispune de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.” (A se vedea Dcz. CCR nr. 1252 din 7 oct. 2010);*
- **art. 32** *“Dreptul la învățătură – Constituția României (1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.”;*
- **art. 53** *“Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*
1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. (2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să

fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”

Asigurarea dreptului la sănătate reprezintă o dublă obligație a statului, fiind atât o reglementare de ordin intern dar și internațional, prin ratificarea de către România a unor documente cu privire la drepturile omului, precum:

- **Convenția Europeană a Drepturilor Omului** (Se invocă, în aplicarea acestei legi art. 8 “*Dreptul la respectarea vieții private și de familie*” 1. *Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. 2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora; Art. 9 “Libertatea de gândire, de conștiință și de religie” 1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie ; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor. 2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora. și Art. 10 “Libertatea de exprimare” 1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. 2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și*

responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”);

- **Pactul Internațional cu privire la Drepturile Sociale, Economice și Culturale** (art. 12 *Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge”);*
- **Convenția Internațională a Drepturilor Copilului a ONU** (“*art. 3.1. statul este îndrituit să vegheze ca toate instituțiile sale, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente; art. 3.2. să respecte responsabilitățile, drepturile și îndatoririle ce revin părinților naturali ai copilului sau, după caz și conform tradiției locale, membrilor familiei lărgite sau comunității, tutorilor sau altor persoane care au, prin lege copii în îngrijire, de a asigura, de o manieră corespunzătoare capacităților în continuă dezvoltare ale copilului, îndrumarea și orientarea necesare în exercitarea de către copil a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție”* prin urmare, inclusiv dreptul la sănătate; **art. 6** de asemenea, subliniază dreptul copilului la viață, statele fiind obligate să facă tot ce le stă în putință pentru a asigura supravegherea și dezvoltarea copilului; **art. 19** “*1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a*

oricărei persoane căreia i-a fost încredințat. 2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde, după caz, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului și celor cărora le-a fost încredințat, precum și pentru instituirea altor forme de prevenire și pentru identificarea, denunțarea, acționarea în instanță, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului, descrise mai sus, și, dacă este necesar, a procedurilor de implicare judiciară.”; art. 24 “1. Statele părți recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare. Ele vor depune eforturi pentru a garanta că nici un copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii. 2. Statele părți vor depune eforturi pentru a asigura aplicarea efectivă a acestui drept și, în mod deosebit, vor lua măsurile corespunzătoare pentru: a) reducerea mortalității infantile și a celei în rândul copiilor; b) asigurarea asistenței medicale și a măsurilor de ocrotire a sănătății pentru toți copiii, cu accent pe dezvoltarea măsurilor primare de ocrotire a sănătății; c) combaterea maladiilor și a malnutriției, inclusiv în cadrul măsurilor primare de ocrotire a sănătății, recurgând, printre altele, la tehnologii accesibile și la aprovizionarea cu alimente nutritive și cu apă potabilă, luând în considerare pericolele și riscurile de poluare a mediului natural; d) asigurarea ocrotirii sănătății mamelor în perioada pre- și postnatală; e) asigurarea că toate segmentele societății, în mod deosebit părinții și copiii, sunt informate, au acces la educație și sunt sprijinite în folosirea cunoștințelor de bază despre sănătatea și alimentația copilului, despre avantajele alăptării, ale igienei și salubrității mediului înconjurător și ale prevenirii accidentelor; f) crearea serviciilor de medicină preventivă, de îndrumare a părinților și de planificare familială, și asigurarea educației în aceste domenii”).

- **Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene** (art. 35 Protecția sănătății “Orice persoană are dreptul de acces la asistență medicală

preventivă și de a beneficia de îngrijiri medicale în condițiile stabilite de legislațiile și practicile naționale. În definirea și punerea în aplicare a tuturor politicilor și acțiunilor Uniunii se asigură un nivel ridicat de protecție a sănătății umane.”);

- Dreptul la viață nu mai poate fi invocat atunci când amestecul unei autorități publice în exercitarea dreptului este prevăzut de lege și constituie o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora, astfel încât, aceste drepturi sunt restrânse în măsura în care ele pot conduce la generarea unei probleme de sănătate sau ordine publică, pot încălca drepturile și libertățile altora, în acest caz dreptul la sănătate, prin contribuția pe care o pot avea la răspândirea unei epidemii;
- În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a evidențiat în nenumărate cazuri primordialitatea opțiunilor persoanelor, cu precădere în domeniul asistenței medicale, analiza Curții incluzând și situația în care refuzul de a accepta un tratament medical special ar putea conduce la un rezultat fatal;
- Atunci când raportarea se realizează față de **art. 8 din CEDO**, pentru ca o măsură a statului, resimțită de către persoanele față de care este implementată ca ingerință în respectarea dreptului la viață privată, să nu constituie o încălcare, aceasta trebuie să întrunească mai multe criterii: să fie **“prevăzută de lege”**, să urmărească un **scop legitim** și să fie **necesară într-o societate democratică** pentru realizarea scopului legitim urmărit (a se vedea cauza **Baytare c. Turciei, hot. din 12 martie 2013 în care CEDO a admis că dacă, în cadrul unei campanii de vaccinare al cărei obiectiv este protejarea sănătății comunității prin eradicarea unor boli infecțioase, se produce un număr redus de accidente grave, nu poate fi reproșat statului că a omis să ia măsurile necesare pentru protejarea integrității fizice a indivizilor precum și cauza X v. Regatul Unit în care fosta Comisie Europeană a**

Drepturilor Omului a considerat că “*viața fiecărei persoane este protejată prin lege*”, aceasta obligând statul nu numai la abținerea de a nu lua “*intenționat*” viața cuiva, ci și la a întreprinde măsuri pentru a o păstra.)

- Criteriul scopului legitim al restrângerii unor drepturi și libertăți, prin introducerea obligativității vaccinării, constă în protejarea sănătății publice, prevenirea îmbolnăvirilor, reducerea morbidității și mortalității din cauza bolilor care pot fi prevenite prin vaccinare, prevenirea răspândirii bolilor contagioase cu înalt potențial epidemic, o asigurare eficientă a supravegherii epidemiologice, și nu în ultimul rând, protecția interesului superior al copilului. (a se vedea hotărârile **CBDOMcLeod v. Regatul Unit, din 23 sept. 1998, par. 52** și **Olsson v. Suedia din 24 martie 1988, 67-68**, precum și cauza **Solomakhin v. Ucraina, hot. din 5 martie 2012**, în care CEDO a constatat că nu s-a adus atingere echilibrului între interesul integrității personale a reclamantului și interesul public de ocrotire a sănătății publice a populației.)
- În susținerea prezumării consimțământului ca fiind dat, astfel cum prevede art. 21 din prezentul proiect de lege, putem observa că, **la 12 iunie 2017 a fost comunicată guvernului macedonean cererea unei reclamante care se referă la procedurile contravenționale în urma cărora un tribunal intern a condamnat-o pentru refuzul de a permite vaccinarea obligatorie a nou-născutului ei, faptă pedepsită de o lege privind protecția împotriva bolilor infecțioase, și a aplicat o amendă în cuantum de aprox. 200 de euro, astfel că, părților li s-au cerut de către CEDO să răspundă dacă această obligație a fost în conformitate cu legea și necesară în sensul art. 8.2.** (A se vedea și **Vavricka v. Cehia din 7 sept. 2015 privind refuzul reclamantelor de a-și vaccina copiii.**)
- S-a invocat de asemenea, restricționarea accesului copiilor nevaccinați în instituțiile de învățământ și posibilitatea încălcării dreptului acestora la educație. Se face referire la art. 23 din prezentul proiect de lege care prevede că

“La data înscrierii copiilor într-o colectivitate, așa cum este definită de prezentul proiect de lege, instituția are obligația de a solicita prezentarea unei adeverințe, emise de către medicul de familie care are în evidența sa persoana respectivă, care să ateste efectuarea, respectiv neefectuarea, vaccinărilor obligatorii” nicidecum restricționarea accesului acestuia în respectiva comunitate, reprezentantul legal al colectivității având obligația să sesizeze Comisia Județeană de Vaccinare sau a Municipiului București în max. 30 de zile de la data **intrării** în colectivitate a copilului. (A se vedea **Konrad și alții v. Germania, hot. din 11 sept. 2006 cauza în care CEDO a statuat că părinții nu pot invoca, de exemplu, propriile lor convingeri religioase pentru a refuza copilului dreptul la instruire**);

- Totodată, cu privire la reglementările art. 64 din prezentul proiect de lege care prevede că “(1) Pe perioada existenței unei epidemii declarate potrivit prezentei legi în baza notificării transmise de către direcția de sănătate publică în raza teritorială a careia funcționează instituția de învățământ suspendă participarea la cursuri sau alte forme de participare colectivă a copiilor care nu sunt vaccinați potrivit Calendarului Național de Vaccinare. (2) Suspendarea se va face numai în cazul în care între epidemia declarată vizează boala pentru care copilul este neprotejat. (3) Instituțiile de învățământ vor stabili modalitățile de recuperare a programei școlare de către copiii a căror prezență la cursuri a fost suspendată” considerăm că dreptul la educație nu exclude, în principiu, recurgerea la măsuri disciplinare, cum ar fi suspendarea sau excluderea dintr-o instituție de învățământ, în scopul de a asigura respectarea regulilor sale interne. Impunerea de sancțiuni disciplinare este o parte integrantă a procesului prin care o școală încearcă să realizeze obiectul pentru care a fost instituită, inclusiv dezvoltarea și formarea caracterului și abilităților psihice ale elevilor săi. (A se vedea **cauza Campbell și Cosans v. Regatul Unit, par. 33**)

- Dreptul la educație nu este absolut, ci poate fi supus unor limitări, cu condiția să nu aducă atingere substanței acestui drept, aceste limitări sunt permise, deoarece dreptul de acces la educație, “*prin însăși natura sa necesită reglementare de către stat*” (A se vedea hot. “**Aspecte privind regimul lingvistic în școlile belgiene**” v. **Belgia**, par. 5, și **Campbell și Cosans v. Regatul Unit**, din 25 feb. 1982, par. 41)
- Invocarea unei eventuale diferențieri dintre copiii vaccinați și nevaccinați în privința accesului în colectivități se bazează pe criterii obiective și nu neagă protecția egală a legilor. Diferența de tratament este admisibilă dacă se realizează conform unor criterii obiective, care nu variază în funcție de persoană și care țin de ansamblul grupului. (A se vedea cauza **Marckx v. Belgia**, din 13 iunie 1979).

În ședința din 05 octombrie 2017, Comisia pentru constituționalitate, analizând prevederile proiectului de lege, a hotărât, cu **unanimitate de voturi**, să avizeze **favorabil** prezentul proiect de lege.

Prin conținutul său normativ, proiectul de lege face parte din categoria legilor **ordinare** și urmează a fi supusă votului plenului Senatului, în calitate de **primă Cameră sesizată**, potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție.

Președinte,

Senator Ionuț SIBINESCU

Secretar,

Senator Bogdan-Constantin MATEI

Domnului senator Atilla LÁSZLÓ,

Președintele Comisiei pentru sănătate publică